ДОДАТОК до „БУКОВИНИ“.

РУСКА РАДА

НАРОДНА ҐАЗЕТА

Виходить що тижня в пятницю | Адрес Редакциї: „РУСКА РАДА“ в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. | Коштує річно 4 коронї.

Ч. 18. Чернівцї, дня 3. (16.) мая 1902. Рік V.

Просьба до Єго Ексцеленциї пана Президента краєвого.

Зі всїх сторін краю від селян-хлїборобів чути загально одну скаргу, що приказ високого ц. к. Правительства краєвого, аби що суботи від 5-ої години пополудню, а що недїлї і сьвята від 12-ої години в полудни коршми і шиньки по селах були позамикані, зовсїм не захоВує ся, а або хитро оминає ся, або таки просто на него не зважає ся.

Такі самі скарги доходять нас і від сьвященників, котрі мали обовязок сей приказ високого ц. к. Правительства по церквах оголосити, а тепер з огляду на се, що шинькарі єго не тримають ся, стоять посьміховиском перед своїми парафіянами.

Не потребуємо тут вказувати на се, що такий приказ є велике добродійство для народу, бо-ж певно і високе ц. к. Правительство, видаючи сей приказ, мало се добро народу на думцї. Та коли має ся осягнути бажану цїль, то не досить видати приказ, а треба ще всїма способами о то подбати, аби він був виконаний і аби єго тримали ся шинькарі, бо нїчим так не підкопує ся поваги ц. к. Правительства у народу, як тим, що прикази єго не сповняють ся.

Длятого просимо уклінно Вашу Ексцеленцию, Високодостойний Пане Президенте краєвий, зволїте ласкаво положити конець маловаженю приказів високого ц. к. Правительства, а тим здобудете собі вдячність усего народу на Буковинї.

З Іспаса.

По многих селах відзивають ся голоси, що старшина громадска або пропінаторі не притримують ся острого розпорядженя краєвого правительства, щоби в сьвята позамикані були коршми. В нас вже більше як 6 років нарід здержує ся від сивухи, а все то маємо приписати вдячній памяти покійника о. Фраціяна. Покійник пізнав, що треба бачність звернути на те, що є правдиве покликанє сьвященника, і допняв свого дїла. В нас танець відбуває молодїж коло нашої читальнї. Весїля відбувають ся в четвер, і з тої причини меньше нагоди до піяченя, бо робітні дни накликують до працї коло господарства. Весїля обходять лише з пивом і яблочником, а сивухою прочищують свої цїдила лиш не богато моканів і авшуси; хотяй би до ради громадскої і найпорядніїші ґазди були вибрані, то присадковаті карлики вже потрафлять своєю витревалостию в шахрайстві загнати і їх в кошару баранів як не якоюсь короною то бервеном таки нелупленим. Але карлики колїнчать ся під своєю вагою, а на се хиба киржа або сріблисті густо ґудзоваті пеленки одинока репарация. Коло отвере-

зїня народа працює щиро й теперішний наш парох, але против „вибраної“ кумпанії тим мало що можна вдїяти і тяжко добити ся до правди. Давнїйшими роками полагоджували ся рекурси против виборів на епітропів до 4 недїль, а сего року доходять вже 9 місяців, а наша консисториия не хоче нас знати за наші кривди. Наші мокани стоять цїлий час перед панорамою і поликають слинку, що вже не втворяє ся в сьвята. За се належить ся признане двірникови новому, котрий також порозумів, що треба спільно дбати про добро громади з сьвященником, а не як колись бувало. Може би й кортїло ще наших дихати старим духом, та не сходять ся кінції, а чому, то ми вже нераз писали, бо обдерли і свитку і нитку і ще друть, коли лиш місяць перекидає ся. Та бо то й драча — небувала. Люди чесні, богомільні втїкають у Канаду як від Татарів у багна.

От найцїкавійший випадок лучив ся, а тягне ся вже майже цїлий рік. Запізвав перед суд жид-секвестор Дуця Гофер з Чорногузів нашого млавого радного Тодосія Горюка, властителя маєтку на 12 тисяч за то, що сей підчас виборів нїби позичив у него 350 корон, аби був двірником. При першім і другім терміні не явив ся Дуця, а при третім терміні присягли жидові сьвідки, що Ґорюк позичив у Дуця, а Ґорюк присягнув сам без жадних сьвідків, що не жичив. Суд вижницкий засудив Дуця на заплачене коштів Ґорюкови, а Дуця подав рекурс. Черновецкий суд затвердив засуд вижницкий, а Дуця каже, що подав Горюка до Львова та подасть ще і до Відня. Дивно лиш сесе, що Дуця хвалив ся публично, що подав таки зараз по своїм засуді в Вижницкім суді скаргу другу на Ґорюка за фальшиву присягу і хоть вже від тоди минули 2 місяції, то суд не найшов ще причини на довід за фальшиву присягу.

А знаєте, любі братя Буковинці, за що вчепив ся Дуця до Ґорюка? За то, що оден Тодосій Ґорюк голосував змежи всїх авшусів проти того, аби з громадского лїса дати Дуції два латри дров, бо Дуця може купувати собі дров за свої гроші, бо збирає з тисячу злр. за цїлий рік яко 10-ий процент від екзекуциї.

І Тодосій Горюк хоче в Канадї пропасти від напасти, але хоче вперед туда Дуця нагнати.

Письмо з Яблоницї.

Чуємо і читаємо, що ревно заступаєте наших бідних мужиків, то просимо Вас, поможіть і нам бідним Гуцулам в горах. Маємо надію, що нас виратуєте від нашої біди, бо як нї, то пропадемо і за кількадесять лїт будемо з торбами волочити ся по Чернівцях, а уже і тепер вибирають ся люди до Боснії. Нас жиди геть перемогли, а найбільше через то, що як прийдуть громадскі вибори, то дїєть ся найбільше безправство, бо нам не дають знати, коли вибори мають відбути ся, і так посходять ся самі жиди із своїми заушниками і вибирають самі себе до ради громадскої і майже що друге село в нас у горах все жид двірником громадским, а більша часть радних громадских жиди.

У нас в Яблоници відбули ся вибори дня 4. апріля 1902 і хотяй нас мужиків (Гуцулів) зійшло ся дуже много, то все ми мусїли перепасти через жидівскі мудрішки і насильства, бо зістало вибраних жидів 10, а християнів лише 8, хотя громада християньска дуже велика.

Тут дїяли ся всїлякі безправства, і ми християни зробили протест. Причини, чому нас жиди замогли при виборі, ось які:

1) Лїсти виборців не були в канцелярии громадскій виложені, бо виборції приходили до громадскої канцелярии і питали ся за лїстою у писаря, а писар громадский відсилав їх до двірника Дудя Шерфа, котрого не було в дома. Коли-ж Дудьо Шерф повернув до дому, домагали ся виборції у него показаня лїсти, однак він відсилав їх до канцелярии громадскої і до писаря, котрий знов казав, що жадних лїст не має, бо они лежать у двірника в хатї. В той спосіб жаден з виборців не міг видїти і не видїв лїсти виборчої і не міг знати, чи і до котрої кляси він зачислений, анї не міг вносити рекламациї.

2) До комісиї виборчої вибраний зістав Михайло Миронюк, котрий в роції

1898 був караний в суді за фальшиву присягу кількамісячною вязницею.

3) При самім виборі перемогла партия жидівска, хоть вона далеко меньша, нашу партию християньску фальшивими лїстами і неправдою. І так приймала комісия виборча кождого до голосованя, котрий голосував за лїстою жидівскою, хотяй він не мав до того права: Іван Рак, Онуфрій Кондрик і Іван Кішляк родом з Довгополя голосували за лїстою жидівскою, хотяй жаден з них не має нїякого ґрунту анї не платить податку. Цїла родина Дудя Шерфа голосувала по кілька разів, будьто самі на себе, будьто яко повномочники таких виборцїв, яких в селї зовсїм нема. А знов перечитувано виборцїв з партиї християньскої дуже скоро, так, що заким виборець перетиснув ся через товпу жидів, комісия не чекала на него, лише кликала другого. В той спосіб недопущені зістали до голосованя з партиї християньскої кількадесять осіб, а межи ними отсї: Михайло Попюк Томин, Федор Дутка, Миколай Дутка Стефана і иньші.

4. Комісия виворча заперечила права голосованя богато виборцям з партиї християньскої безправно і так відкинено від голосованя Пантелу Петрика Івановего, Николая Рейкало і Івана Юрнюка, котрі однак мають право голосованя, бо суть ґаздами в Яблоници і платять податок.

Уже через девять лїт Дудьо Шерф у нас двірником, а его сини радними, і за той час повстало богато нових корчмів, де нарід пропиває свій кровавий потом зароблений гріш, а ще гірше, що нам зарібникам грішми виплачувати не хоче, а до рахунку кличе лише у неділї і сьвята рано, бо шафарі жидівскі кличуть і переказують на сьвяті днї сходити ся, а як ми посходимо ся, то гроший не дістаємо, бо відказують нам, що ще гроший не мають, бо не прийшли їм ще гроші, а ми примушені брати у них муку, що у двоє нас тілько коштує. Так виплачують они багатьом хлїбом, постолами і фляшками із горівкою і розолїєю.

Нам треба дуже богато писати, аби всї наші кривди описати, де нас жиди знищили материяльно і морально.

Дякуємо нашому возлюбленому Пану Президентови, що так зробили, аби корчми були у суботу і неділю і сьвята заперті. То буде великий ратунок для нас, лише то біда, що жиди не хотять приписів старшини знати і в корчмах покрадомо продають горівку і иньші напитки.

Также дякуємо нашому таткови духовному, що за нами всюда вступають ся і нас научають і наказують, аби ми вже раз перестали ту люру-горівку пити, аби ми сходили ся до церкви, до читальнї, запровадили свій громадский склеп і касу. Они хотїли нам і при виборах помогчи, но декотрі блуднї сини не тримали ся і потягли за жидами, котрих жиди однак перехитрили своїми мудрішками, а що наш духовний татко научають нас на добру дорогу, то за то їх жидівский кагал дуже ненавидить.

Также пан комісар при виборах старали ся, аби все по правдї і припису ішло, і ми жалували ся перед паном комісарем, що нас жиди зневажають, а они сказали, аби ми зробили протест. Маємо надію велику, що наші заступники і наш пан Президент также нам поможуть і вибори нові скажуть виписати.

Оборона від огню або сторожі огневі по селах.

Заким приступимо до дальшої науки о ратованю підчас огню, мусимо тут звернути ще увагу, що лїпше єсть подїлити сторожу пожарну на три відділи, на: 1) ратунковий; — 2) сикавочний; — 3) водний. При малім числї членів сторожі пожарної вистарчить для відділу водного двох людий. Они можуть заставити до помочи й посторонних людий, а самі будуть давати лиш провід і удержувати порядок. Тогди один з них стає на однім кінци подаючих воду і уважає на одну половину помічників, а другий стає на другім кінци коло керницї, потока або ставу, і так само уважає на другу половину помічників.

Коли одна половина членів ратункового відділу занята тими роботами, друга

обсїдає дахи, приставляє драбини, гасить огонь і старає ся, щоби він не розширив ся, або инакше льокалїзує єго.

Коли той, що править струєю сикавки, вибере собі вже таке становище, з котрого може безпечно і успішно заливати огонь і коли сикавка вже зложена і готова до роботи, повинен дати сиґнал: „Початок роботи!“ (два свисти), щоби другий відділ розпочав помповане.

Струю води треба справити в одно місце горіючого предмету; не вільно струєю бити по боках і на ріжні сторони або в полумінь, і аж коли одно місце угасить ся добре і цїлком, поступає ся чим раз дальше та робить ся в той спосіб струєю води місце до дальшої роботи.

Струя води повинна оминати мури, комини і бляшані накритя; також стерегти ся, щоби не бити струєю по шибах.

Коли струєва рура заткає ся, то сикавка перестає викидати воду, отже треба перестати помпувати, відкрутити руру, передути або пробити дротом. Відкручуючи заткану руру струєву, треба єї обернути переднім кінцем до землї, бо предмет, що єї заткав, може лишити ся в вужи, а відтак знов вернути і єї заткати.

Стояти на вершку даху, або привязувати до тїла струєву руру безусловно не вільно. Не вільно також затикати пальцем отвору струєвої рури, бо показало ся, що то шкодить вужам і сикавцї.

Коли полумінь обхопить одежу на чоловіцї, то треба окрити єго плахтою, коцом, або ковдрою, і так угасити на нїм одїне.

При пожарах стайнїв зьвірята від горяча, полуміни і крику пуджають ся і полошать ся; не хотять вийти із стайнї. Тому завязуєсь їм очи міхами або плахтами і виводить ся далеко від пожару, та пильнує ся, щоби не вернули до огню. Найтяжше вивезти безроги з хлївів і вівцї. Безроги треба витягати за уши або за ноги, вівцї підуть аж за своїм провідником. Конї виводять ся із стайнї в той спосіб, що закладаєсь їм упряж або узду так, як до воза або на пасовиско. Дріб виносить ся в койцях і мішках. Перед переношенєм улиїв з пчолами треба в улиях позатикати соломою очка.

Збіже в стодолах і стиртах та обороги гасить ся в той спосіб, що на підставу стирти або оборога виливає ся значну скількість води. З води від горяча робить ся пара, котра причиняє ся до гашеня огню, а крім того розбирає ся оборіг або стирту під охороною струї води.

При пожарах сїножатий і пасовиск перетинає ся пожар в напрямі вітру в той спосіб, що в тїй сторонї, куди іде пожар, виорує ся у відповіднім віддаленю плугом рів бодай два метри широкий. Такий рів може спинити огонь.

Пожари лїсів гасить ся так, що огонь перетинає ся. Коли горить сухе листе, трава, мох і т. ин., то робить ся в якімсь віддаленю охоронний пас, т. є. усуває ся з землї на ширину двох до трох метрів все, що могло би горіти, отже виривае ся траву, прикриває ся єї землею, копле ся землю, вирубує корчі і т. д. Всї рови, потоки, дороги і стежки суть природними охоронними пасами, отже треба їх використати при гашеню огню.

Коли під землею горять поклади вугля або торфу, то такий пожар перериває ся ровами, копаними на один метер широко і так глубоко, щоби дно того рова творила лиш земля.

Коли пожар обіймив в лїсї цїлі дерева аж до вершків, робить ся також охоронний пас, значно ширший від попередного, витинаючи в тім пасї всї дерева. Зрубані дерева треба обертати пнями до огню і обтяти на них галузє. Пообтинане галузє складає ся в значній віддали від пожару.

До гашеня пожару лїса покликує ся цїле населенє; має оно заосмотрити ся в сокири, лопати, джаґани, рискалї і граблї. По угашеню огню треба сейчас надпалені пнї і дерева обсипати землею або зляти водою, а всї недогарки для безпечности перенести і зложити далеко від місця пожару.

Всячина.

Послам Єротеєви Пігулякови і Николаєви Василькови, у письмі до тов. „Руска Рада“, складає уряд громад-

ский і виборції з О н у т а сердечну подяку за то, що в раді державній щиро і сьміло заступають наш буковиньский руский нарід, заподіяні єму кривди перед цілим сьвітом вичисляють, і так розумними промовами як і відповідними інтерпеляциями борють ся о подоптані права нашого морально і материяльно підупавшого руского народу. Ще ніколи не була руска справа в парляменті така голосна, як в послїднім часї. Честь і слава руским послам за їх щирі і совістні труди около добра руского народу. *Михаіл Андрійчук* парох, *Тодор Костинюк* начальник, *Денис Омельский* управ. школи, *Тодор Запаринюк*, *Танаско Божик*, *Дмитро Панчук*, *Николай Церковняк*, *Петраш Костинюк*.

Григорій Купчанко з Бергомету, котрого деякі наші люди певно ще тямлять, бо він писав книжочки і ґазети для народу, помер сими днями у Відни в 53-ім р. житя. Обіцював богато, але сам жив надією тай робив другим надію на чужу поміч. Та се знана вже річ, що чужий кожух не гріє. Такого дізнали всї, що з ним вижидали разом чужої московскої помочи, а то надія на себе, на власні сили тай на власну працю найпевнїйша. Вічная єму память!

Отворене читалнї в Котулї-Баїньскім. З помочию Божою, а за старанем п. учителя Горвацкого і чесних ґаздів: Дмитра Ткачука, Дмитра Безушка і Ілї Бадюка сьвятковано дня 6-го с. м. в Котулї Баїньскім велике сьвято отвореня читалнї „Рускої Бесїди". З Чернівців прибули п. др. Стоцкий і проф. львівскої учит. семенариї п. др. Коцовский. На границї села привитала їх бандерия, прибрана в фани і ленти, коло школи товпа народу, вистріли з моздїрів, а господар Дмитро Ткачук хлїбом та солею. Окрім сих були ще гостї з Луківцїв надуч. Балошескул, о. Дїгон, учитель Соневицкий, п. Джурумія, п. Ціргач і кілька господарів, а з Каменої учитель Леонтій, начальник гром. Василь Цуркан і Іван Цуркан і учитель Ринович з Клокічки. Простора украшена саля шкільна була переповнена. В довшій горячій промові вказав п. др. Стоцкий на великий хосен читалнї та крамницї а на бажане одного господаря також і каси райфайзеньскої. Вписало ся 50 членів. По виборі видїлу піднїс п. др. Стоцкий многолїтство на нашого монарха, а молодїж відсьпівала дуже гарно гимн народний. В 1. год. по полудни закінчено збори. По обідї згадав п. др. Стоцкий при нагодї про Тараса Шевченка, описав єго жите та піднїс єго заслуги о добро руского народа.

Хоть то село одно з найменьших на нашій Буковинї, то нехай оно буде взірцем всїм иньшим більшим громадам, котрі ще доси не пробудились. О 4-ій годинї попращали читальники п. д-ра Стоцкого як найсердечнїйше і засьпівали грімко „Ще не вмерла Україна"! *Гість.*

Із села. Придивіть ся, ви милі братя Русини, по тих селах! Пригляньте ся тим селянам, котрі в коршмі горівку пють, тай лиш з чесного господаря сьміють ся: Що з них робить ся тепер! Жиди їх, і то богато таких людий, із їх власних хатів повиганили, а самі позасїдали в тих хатах і на їх господарствах з великими маєтками. Богато, богато таких людий є межи нашими Русинами, і горівка і піяньство точить наш край так, як той хробак точить дерево, поки єго не сточить. Чоловік сотворений на образ і подобіє Божоє, а подивіть ся на пяницю, чи се образ і подобіє Боже? Він відрікає ся свого Бога сотворителя, віддає розум свій і тїло своє на посьміховиско нехристів, а душу свою на погибіль вічну, а маєток свій — земленьку свою рідну передає в чужі руки нехристами за брагу! Богато таких Русинів є, що не посилають своїх дїточок до школи, дїти їх сидять дома і пустують або учать ся всяких гріхів уже з маленьку, бо їм Господь Бог не дав таких родичів розумних і тверезих, як другим. А за то, що їх родичі любять ходити до коршми й напивати ся, за то дїточки їх бідні терплять голод, не мають анї доброї сорочки, нї опончини, нї чобіток, не знають бідненькі, що то наука, що то слово Боже, що то письмо, не знають нї молитви, ба чують в дома клятьбу, видять і бійку, скоро горівка начне воювати, слезами ся умивають. Ґазди мої милі! Як я іду куда селом, а бачу хати непошиті, плоти пороз-

бирані, будинки повалені, по огородах буряни, а людий в лахматю, голодних, обдертих і босих — то гляну лиш на коршму і на шиньки і зараз знаю, відки то пішло. По таких селах в коршмах сидять орендарі, що уже скупили людских ґрунтів богато, а коло їх корчмів великі гумна, стирти й стоги, обороги, а ґазди їм воду носять, в грубі палять і корчму замітають! Що то горівка може! Чи видали ви коли, милі Русини, паука, як він собі снує паутину звичайно в такім місци, куда мушки або пчілки літають, от як в пасіці від острішка до улия! Він собі заснує свою сітку і засяде сам в своїй дірці й дивить ся, як тая пчілка з поля летить з медом, як она упаде в тую сітку і замотує ся, і чим дужше хоче добути ся з паутини, то ще лучше замотує ся і уже не годна розмотати ся, видить, що їй буде тут загибіль. А паук котюга в своїй дірці дивить ся, тїшить ся, що вже уловив, і вибігає, приходить до неї і ще лучше її вяже ніжки, щоби рушати ся не могли. Тоди перегризає її шию і ссе з неї всї соки, доки не виссе всего із сеї любої робітниці пчілки. Пчілки, любі мої братя, — то наш побожний, працьовитий руский нарід, а тот паук — то арендар. Чоловік молить ся Богу, працює, тяжко заробляє на тот хлїбець насущний, щоби було чим огорнути ся й обути ся, тіло поживити, податочок дати і всякі тягарі закутати, і треба добре крутити головою, щоби жити, жити без довгу, тай щоби що спрятати від якого припадку, і от щось чоловік придбав і як та пчілка несе до хати придбану мізерию, а тут паук-арендар наставив на него сітку — і вже по нім. І так одного за другим зводять пауки на біду! Але-ж бо Бог дав чоловікови розум, аби пізнавав ту роботу паука. Гей, милі братя, чи може нема у вас розуму? Чому-ж лїзете самі в паутину? Чому не ратуєте ся?

Семен Гуцуляк з Черепківців.

Мужицкі бунти в Росиї. В Полтавскій та Харківскій ґубернії в Росиї жиють такі самі рускі мужики, як от і у нас. Та надоїли їм вже всякі кривди і драчі, а тут ще й голод доскулював на передновку. І от вони почали насамперед по доброму просити хлїба і паші у панів, та даремно. Рада в раду стали збирати ся ватагами з цїлих повітів, і нуж брати те із паньских амбарів і хлївів, чого на дармо просили. Такий рух кинув ся по цїлім краю, що так в десятеро за великий як наша Буковина. У пана в Карлівцї забрали 50 тисяч корців бараболї, у иньших брали збіже, худобу, нарештї ішли з 300 або 400 возами і все забирали, що було в стодолї, в хлївах, амбарах. Тих панів, що противили ся, пускали в додатку з огнем. Вислали против людий войско, але-ж войско не похочувало стріляти на своїх людий, і за те одного офіцира розстріляли а одну компанїю, чути, здесяткували. Тепер іде чутка, що там нїбито вже спокій, але тяжко тому вірити.

З Жадови. Велику утїху принесли ми низше підписані нашим членам читальнї „Руської Бесїди“ в Жадові, коли-м розповіли, що ми чули на загальнім зборі товариства „Руска Бесїда“ у Чернівцях про години замкненя коршмів. Але ци то так є, як ми оповідали? Прошу послухати. На самий великдень Шльома Іванер двері замкнув, а у коршмі пили до темної ночи! Але ему цего за мало, бо він заплатив до уряду громадского 80 корон за позвіл на музики на цїлий рік ще минувшого року, тай музикантови 70 кор., тож іде Шльома Іванер до теперішного комісаря п. Івана Ґояна і просить, аби позволили, щоби вольно музикантови грати а молодежи танцювати не у коршмі, але у стайни, і пан комісар позволили танець, але остро наказували, щоби его не покортїло якого напитку продавати, бо то не вольно. Це було у понедїлок великодний. Іду я, Михайло Ткачук, у 3-ій годинї по полудни із почти, тай здибаю Тодора Ґорюка тай Ілїю Ярового, а вони оповідають, що у коршмі повно людий пють і гуляють. Ану ходім подивити ся! Приходимо — музиканти у стайни грають, молодїж танцює, поперед коршмов повно, а у коршмі два столи повно як на храму, а шипи рядом із склянками. Хотїв-єм казати „Христос воскрес“, але не кажу, бо перед 10-ма роками поклали камінний хрест в памятку сьвятої тверезости, де були усї із сьвя-

щенниками та із процесиями, а тепер то усьо потолочили, то не варт таким людем казати „Христос воскрес“ у коршмі. Ну, що-ж робити? Записувати? Та де-ж таку цару? Таже можуть ще і бити пяні! А тут і своїм очам не вірю. Таже ми чули виразно із уст п. д-ра Стоцкого, що в суботу від 5-ої години вечером до 6-ої години рано в неділю має бути коршма замкнена, а в неділю до 12-ої години в полудне отворена а від 12-ої години до понедівника замкнема; так само і кождого сьвята. А це бо не так, бо то і на 4-го мая так само, тай не лиш Шльома Іванер, але і пропінация отворена була на 4-го мая а заїздний дім із солодкими напитками, що го тримає Вольва Вайнер для подорожних, але не для сїльских людий, щоби по цїлій днині пили, також, а так само і на 11-го мая, а наш пан комісар на такі річи крізь палцї дивлять ся. Чи так то мають заховувати ся приписи правительства? Чи може сьміх собі з людий роблять?

Жадова, дня 13-го мая 1902.

Михайло Ткачук і *Ілїя Яровий.*

З Онута. У вливаний понедїлок вийшов я коло корчми, бо в нас в Онутї нема де инде вийти, бо читалнї в нас нема, а коло корчми все таки можна дещо побачити, от хоть би се, як тоті господарі, котрі виходять з корчми пяні, бють ся та тягають ся за чуприну дорогов. Від одного часу вже заборонено танець коло корчми і сьпіви вечерами по селу, але корчма в недїлю і сьвята цїлий день отворена. Стою я там і дивлюсь: ідуть два паничі такі помучені, що ледво ноги за собою волочать, тай стали також коло корчми тай дивлять ся. А далї приступає оден з них до мене тай питає: чи є у вас читалня? А я відповів, що нема. Тоди поспитав я того панича, відки він і куда йде? І він менї відповів що з Черновець і йде до Мільницї на сьвята, а далї я сам его припімнув і пізнавем, що він є з „Руской Бесїди“. Отже потоворилисьмо якийсь час, а далї він хоче уже іти, але що то було уже в вечер около 8-мої години, длятого я просив тих паничів, щоби пішли зі мною, а я їх переночую, а рано собі підуть. Не хотїли они, не хотїли, а далї й пристали на то і пішли зі мною до мене. Прийшлисьмо до дому і посїдали і зачали балакати, а було в нас ще скілька сусїдів, звичайно як в сьвята. Той панич говорив про читалню, який хосен може громада мати з читалнї, і до чого она допроваджує, так що нам дуже сподобала ся его бесїда, а дальше виняв книжочку під заголовком „Пропасть“ і перечитав нам, як то родичі журили ся, щоби могли виняти зі школи свого сина, а пізнїйше на що той синок спровадив своїх родичів і на що самий зійшов длятого, що не мав науки. І так нам той панич нарозповідав ся про ріжне, що повинно бути в громадї а нема, що нас обгорнув тяжкий жаль, що ми терпимо нашим ріжним кровопійцям, котрих ми могли би ся позбути дуже скоро, если бисьмо взяли ся до працї так, як той панич нам говорив. І то бисьмо ся дуже легко взяли до того, лиш коби було нас кому вперед вести. Бо доки п. учитель Костинюк були в Чорнім-Потоцї, то з часта доходили до Онута, то й привели були до того, що скільканайцять ґосподарів дали же й річну вкладку на читалню по 1 коронї. І тодї хоть була осїнь, то здавалось, що в Онутї весна розцвиталась, а тепер хоть весна, то здаєсь, що все снїги лежать. Бо от тепер змежи трох високоучених людий не може і оден виступити сьміло против темноти і завести вже раз хоть читалню, щоби хоть трохи виратувати бідних нещасливих мужиків селян із рук лихварів.

Ей Господи милосерний,
змилуй ся над нами,
І не дай нам пропадати
поміж ворогами.

Е. К.

В дорозї через Добринївцї. Буде тому вже зо 3 недїлї, їхав я до лїса попри село Добринївцї. Понеже було болото, длятого навернув я з дороги на толоку, куда була також утоптана дорога, що таки Добринївскі люди нев їдуть. Не далеко коршми побачив я двох людий, з котрих оден зачав кричати: бадю, а ти куда їдеш, ти не маєш дороги? Я не знав — кажу — що сюда не вольно їхати. Я виджу,

що й сюда є дорога. — Сюда лиш наші їдуть, а ви звертайте на дорогу, бо зараз возьму заліг — крикнув той. Я зараз переїду — кажу — лиш най рів мину. Та таки переїжджайте — крикнув той і пустив ся за мною. Тодї я дав коням знати і переїхав через фосу. Їдучи далї, побачив я при дорозї в горішнім кінци толоки табличку. Мене скортїло побачити, кілько я кари заробив. Підійшов до таблички, дивлюсь, а там стоїть 2 зр. і то вугльом написане, що вже й дощ сполокав. Рад би я знати, чи та табличка писана в старостві, чи в тамошного арендаря. Бо я міркую, що як би ї хто писав з читалників, то не стидав би ся свої рускої мови і не писав би по нїмецки, бо кождий знає, що Добринівцї є руске село а не нїмецке. А знов нащо накладати на люди таку велику кару аж „zwei fl.“, то не було би досить 2 леви? — Я се задля того пускаю в сьвіт, бо може кому притрафить ся їхати попри село Добринівцї, то аби памнятав на кару „zwei fl“. *Подорожний.*

Горівка в войску. Селяньскі дїти часто що йно в войску приучують ся горівку пити. Нагоду до того дають кантини, маркетендри, що волочать ся всюди за войском, а також шиньки по містах. Нераз закорінює ся піяньство таки на добре межи вояками, а відтак, привчивши ся до горівки у войску, не покидають єї вже і пізнїйше. Неоден господар приніс навичку до горівки з войска. Якже нас утїшило прочитати, що єнерал Гезелер, командант корпусу в Мецї (в Нїмеччинї — яка шкода, що не у нас!) заборонив продавати горівку в кантинах і взагалї на маршах і в таборах. Се мало дуже добрі наслїдки. За ним пішли другі команданти, а за добрим прикладом тих командантів в Нїмеччинї пішли францускі команданти, нарештї мінїстер війни у Франциї видав таку заборону для всего войска француского. Як страшно шкідлива горівка для вояків, показує ся з того, що в Бавариї (нїмецкім краю) за послїдних 10 лїт треба було в двоє тілько вояків перед часом перенести із лїнії до запасної резерви задля вад серцевих, що походять від уживаня горівки. За те в Швециї, де піяньство значно зменьшило ся, процент таких новобранцїв, що неспосібні до служби войскової, зменьшив ся із 32 на 22. Коби то і у нас в Австриї вийшла від мінїстра війни така заборона, продавати горівку у войскових кантинах і на маршах та в таборах! Велике з того добро вийшло-б для народу! Наші посли зробили-б народови велику прислугу, якби в радї державній о се постарали ся.

В Мигученах, повіту Серетского, відбуде ся отворене каси пожичкової і щадничої в недїлю, дня 18-го мая.

В Шербівцях, повіту Серетского, відбуде ся отворене читалнї „Рускої Бесїди“ в недїлю, дня 25-го мая.

Відповідь „Рускої Ради“.

Мих. Ткачук в Жадові. Против заборони старостьа, продавати в Вашій крамницї солонину і ковбаси, подайте зараз рекурс до ц. к. Правительства в Чернівцях, а безпечно виграєте. То одна рада. А друга рада є така: Можете подати до старостьа повідомлене, що Вашу крамницю замінюєте на торговлю мішаних товарів, а тодї певно вільно вам буде се продавати, тай не лиш се, але і солодкі напитки в фляшках і т. д., як стоїть писано в книжочках „Просьвіти“ тай у нашім буков. календари з р. 1896. В такій торговли мішаних товарів можна продавати сіль, цукор, каву, гербату, перець, зелїзо, солонину, оливу, мило, сьвічки, папір, чорнило, олївцї, збіже, муку, овочі, скіру, всякі вироби з дерева, зі скіри, з зелїза, полотна або вовни, хустки, голки, нитки і т. д. Всї наші крамницї, котрі уже навчили ся коло торговельного дїла ходити, повинні поперемінювати ся на такі торговлї мішаних товарів, бо хоть прийде ся їм платити за се трохи більший податок, то це певно з процентом їм верне ся.

Видає Товариство „РУСКА РАДА“. За редакцию відповідає ВОЛОДИСЛАВ СЕКЕРСКИЙ.
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Е. Секерского.